

**DOKTORAND:** Henrik Skaug Sætra  
**GRAD:** Philosophiae doctor  
**FAKULTET:** Det samfunnsvitenskapelige fakultet  
**INSTITUTT:** Statstivenskap  
**FAGOMRÅDE:** Politisk teori  
**VEILEDERE:** Raino Malnes og Knut Midgaard

**DISPUTASDATO:** 18.09.2020

**AVHANDLINGENS TITTEL:** *Frihet under angrep av stordata*

Stordata fører til overvåkning, manipulasjon, tvang og et nytt meningstyranni. Det hevder statsviter Henrik Skaug Sætra, som nylig har levert sin avhandling med tittelen *Stordatas tredoble trussel mot frihet: Overvåkning, dulting og informasjonshåndtering*. Sætra påpeker at fordelene ved stordata er høyst reelle, men at medaljens bakside ofte forsvinner i en manglende forståelse av hva frihet innebærer og hvordan forskjellige aspekter ved stordata *sammen* utgjør en trussel. I avhandlingen utdyper han forskjellige forståelser av frihetsbegrepet, og viser hvordan stordata legger til rette for omfattende overvåkning. Overvåkning er et problem av to årsaker, sier Sætra: - *Det er problematisk fordi det bryter med vårt krav på privatliv, og samtidig utgjør overvåkning et reelt inngrep i menneskers liv*. Stordata innebærer at store mengder personlig informasjon samles inn, og dette sammenstilles til detaljerte personlighetsprofiler. Når dette aktivt brukes for å påvirke oss via *dulting* kan dette få *tvungende* kraft: - *Dersom jeg kan få deg til å gjøre det jeg ønsker, uten at du engang er klar over at jeg er involvert, er dette like problematisk som om jeg skulle brukte fysisk makt eller fysiske hindringer for å styre deg*.

I tillegg brukes stordata og algoritmer for å håndtere nær sagt all informasjon i våre samfunn. Sætra peker på hvordan menneskers tendens til å søke informasjon som støtter deres fordommer understøttes av algoritmenes ønske om å gi oss det vi ønsker. Dette kan føre til at det kan skapes *filterbobler* - "bobler" hvor mennesker i liten grad utfordres på sine synspunkter. I tillegg gjør sosiale medier det mulig å lage *ekkokammere* - områder på nettet hvor vi i hovedsak relaterer til andre som mener

det samme som oss. Kombinasjonen av disse menneskets psykologi, filterbobler og ekkokammere skaper det Sætra omtaler som *tyranniet av antatte oppfatninger*.

Sætra avslutter: - *Til sammen fører disse truslene til samfunn hvor vi mangler privatliv og hvor vi manipuleres ved at kunnskap om oss brukes mot oss. Alt dette i et samfunn hvor informasjonsbredden trues og polariseringen øker.*

For å kunne gjøre noe med disse problemene, avslutter Sætra, er vi nødt til å forstå *både teknologien og frihet*.